

známí lidé místo telefonických gratulací posílali telegramy s adresou: Paní Matragi, Praha-Vinohrady. Česká televize záznam přehlídky vždy s obrovskou sledovaností re-
prizovala. A doma v Libanonu? Tam jsme našli stovky vzkazů a blahopřání na internetu.

Zprávu o módní show odvysílalo v den mé akce německé televizní zpravodajství. V reakci na odvysílání sestřih přehlídky se brzy po konání akce ozvala jedna šejcha z Perského zálivu, která tou dobou pobývala v německých lázních a viděla reportáž v televizi – objednává první model z přehlídky... Velký ohlas měla moje přehlídka také v Libanonu. A z motivů a tvarosloví jsem čerpala nejméně další rok.

Mnohé se změnilo i v české klientele a také přes internet se mi ozývají zákaznice s objednávkami. Příjemné je, že některé české zákaznice za mnou zalétnou už i do Bejrútu. Jsou často příjemně překvapeny, že kromě šatů jsem k modelu schopna dodat i patřičné doplňky – boty, kabelky. Samozřejmě že nešiju jen pro „zámecké paní“ ze „Zálivu“, ale na objednávku také pro jednu českou zámeckou paní – Svátku Širokou, spolumajitelku zámku v Bezručicích. Manžel objednal pro svou ženu šaty a později mi telefonovali, že v nich slaví úspěch v pařížském Ritzu.

Pracovní a obchodní zkušenosti v České republice nekončí pokaždé jen nepříjemným překvapením. Tak například catering pana Páchy ze Žofína: stačilo nám spolu pár vět a já jsem od něj sponzorsky dostala raut pro pět set lidí. Profesně jsem mu důvěřovala, dala jsem mu volnou ruku. A přitom bylo třeba citlivě přihlídnout ke skladbě návštěvníků, skutečnému mixu národností, byznysmanů, diplomatů i hostů z asijského světa. Vždy rozumí mému zadání i své profesi, je skvělý, připravil nám s Makramem také slavnostní tabuli k 25. výročí našeho manželství. Nechávám téměř vše na něm, jen si prohlédnu menu. Velmi jeho profesní zkušenosti důvěřuji, stali jsme se přáteli. Také bratři Shlallové, kteří v Praze vlastní několik libanonských restaurací, přichystali ukázkou orientálních jídel – příjemné překvapení všem hostům, včetně mě.

Moje druhá přehlídka k 20. výročí existence salonu v Bejrútu byla už dokonale plánovaná a finančně zajištěná. Společenský projekt byl profesionálně připravený, od převodu peněz po plnění sponzorských smluv. A třetí akci, k čtvrtstoletému výročí, chystanou na září 2006, jsem začala připravovat s velkým časovým předstihem...

A proč zase v Praze? Jsem tady přece doma! Prostřednictvím přehlídky se má práce dostat přes francouzský kanál *Fashion TV* a satelitní vysílání dalších stanic do celého světa – nejen jako prezentace mé současné práce, ale i jako vizitka českého státu.

Případá mi úžasné, že mohu prostřednictvím své práce propojovat „celý“ svět...

Všechno, co jsem v paláci poprvé viděla a prožívala, ve mně vyvolalo jakousi euforii, jako bych si dala „jointa“.

SVATEBNÍ ŠATY? – UNIKÁT S JEPIČÍM ŽIVOTEM

Postupně jsem si budovala klientelu ze skutečné „smetánky“, velmi úzké vrstvy vysoké světové společnosti. Jedná se o manželky a dcery králů, šejchů a emírů, osobnosti, které nejsou známé běžným lidem. Moje vzácné bohatství, „úrok“ z dobře odvedené práce... Unikátní klientela – ti lidé mi důvěřují, nemusí si už ověřovat mou kvalitu. Mohu říci, že dnes už na libanonské klientele nejsem závislá, jsem neustále zvaná do všech zemí Perského zálivu.

Mezi návrháři s vlastními salony jsem jediná cizinka s takovým klientským portfoliem.

Navrhovat pro královské dvory vyžaduje podle mne i poměrně vysokou školu diplomacie a etikety. S jednáním se zákaznicemi z vyšší společnosti mi vždy pomáhal především můj manžel. Bylo by mylné se domnívat, že ženy z královských rodů jsou pouhými loutkami uzavřenými ve zlatých klecích. Jsou to vzdělané, sebevědomé ženy. Je paradoxní, že v Evropě mé modely – až na pár výjimek – objednávají a platí partnerkám muži, zatímco v arabském světě mi platí ženy. Evropanky se oblékají víceúčelově, v tomtéž jdou na soaré, banket i koktejl party. Arabky preferují model pro jednu příležitost a nemají finanční limity.

Bála jsem se samozřejmě obtížné komunikace se šejchami, dcerami emírů. Ale mnohdy jsme si byly po chvíli tak blízké, že řekly: „Ty mi budeš šít celý život!“ Dost možná vycitily jistou živočišnost a spontánnost mé práce. Osobní kontakt je pro návrháře nenahraditelný; lépe pak chápu, že i ti nejbohatší jsou jen z masa a kostí. Lépe se na klienta koncentruji, vnímám jeho nálady i problémy – psychologie v mno-

hém ovlivňuje výsledek celé mé práce. Musíte mít také přehled o tom, kdo je či příbuzný, či naopak, koho klientka nemá ráda. Hra, která se mi pořád strašně líbí.

Jedna z věcí, kterou jsem, myslím, nikdy na svých cestách nezanedbala, je dar pozorování. Všimavost se mi vždycky vrátila a souhlasím s výrokem Komenského a naprosto ho podepisuju: Do kolika zemí se člověk dostane, tolikrát může své cesty zúročit. Ovšem, pokud dokáže být vnímavý. Například s matkou mé první šejchy bych se nedorozuměla jinak než arabsky, ale hovorově jsem přece jen mluvila. Moje tehdejší vyjadřování v mnoha ohledech dost možná legračně. Matka, dáma kolem šedesáti let, si ode mne objednávala šaty *abájového* střihu, ale velmi dekorativní, vyšívané a z krásných látek. Byla velmi překvapená, když jsem jí řekla, že jsem jí do bočního švu všila kapsy. Muslimské ženy totiž s sebou stále nosí růženec, přesouvají během dne jednotlivé korálky, podle toho odřikávají i denní modlitbu. Někdy se stává, že jim růženec zapadne třeba mezi polštáře. Viděla jsem na ní, jak velkou radost jí ta maličkost, kterou jsem pamatovala na její potřeby, udělala. Získala jsem představenou klanu a to je důležitá věc. Její představy v mnohém udávají rytmus celému paláci. Vahou své osobnosti může výrazně podpořit mé postavení v rodině. Udělat něco navíc, strefit se – tím se dá člověk získat na celý život. Každý model pro královské rody musí být pochopitelně originál. Neexistuje, aby se dvě princezny objevily ve stejných šatech. To by byl skandál a ostuda. Šaty ode mne by nositelce měly dodat sebevědomí, měly by ji celou „pozvednout“. Nijak to nesouvisí s věkem ani váhou, v těch šatech musí žena vyjet na vrchol sebevědomí, suverenity, musí se v nich cítit úžasně. Jsou oslavou ženskosti. O tom, že v mých modelech je tohle vše „zakódované“, svědčí i můj generační úspěch v královských rodinách. Už to dobře ví matky. A jejich dcery? Chtějí jít stejnou cestou... Do některých rodin jsem už navrhla a realizovala stovky šatů a několik velkých svateb. Mít šaty od Matragi prostě patří k společenskému bontonu.

Zajímavé malované motivy s nádhernými aplikacemi a pochopitelně výjimečné látky jsou přesně to, po čem arabské krasavice prahnou nejvíc. Arabové na šatech nešetří, o tom svědčí nejlépe sumy, které jsou ochotni zaplatit nejen za svatební šaty. Ceny nejexkluzivnějších modelů se mohou vyšplhat až na cenu luxusního mercedesu. To už jsou ale opravdové šperky! Můj harmonogram práce mapuje kromě rodinných oslav (svatby, porodů, obřizky u chlapců, narozeniny; ani promoční slavnosti se neobejdou bez šatů až bálového typu) také tradiční náboženské slavnosti: ramadán a jeho třídní slavnosti na závěr (*Al Fitr*) a svátek *Adha*, kterým končí cesta poutníků do Mekky. Malé i větší příležitosti, na kterých se prin-

cezny a šejchy objevují v novém. Ženy si přejí vypadat při každé příležitosti bezvadně. Oblékají se opatrně a ceremoniálně.

Šaty bývají šité v klasickém stylu, žádné bláznivé výstřelky, které by nositelku zesměšňovaly. Arabský styl navrhuji výjimečně, jen pokud jde o výslovné přání zákaznice.

V Perském zálivu jsou některé prvky modelů jasně dané a neměnné: model je nezbytně dlouhý, zahaluje celou postavu, vlasy a ramena navíc halí závoj (*šejla*), někdy se objevuje i maska, která kryje i obočí. Je spojená na nose a na horním rtu, tak to bývalo ještě před dvaceti lety v Perském zálivu zcela běžné. V okamžiku zakázky musím být připravená na všechno. Ty dámy jsou pro mne svým způsobem hnací motor, v okamžiku prezentace musím být tak dobrá, abych je překvapila... Někdy přes jistou strnulost vidím na tváři klientky nejen údiv, ale zároveň chuť na něco nového.

Abych mohla v tomhle prostředí uspět, musím tajemně a alchymisticky smíchat a zkombinovat zdánlivě nezkombinovatelné; pokud je vzniklý výsledek originální, může mít v těchto zdech úspěch. I když už se objevilo možné i nemožné, všechny střihové prvky – díky podmalbě a koláži přece jen mohu vytvořit šaty, které jsou podobně jako kaligrafický rukopis svébytné. Mohou se nazývat alchymistickou kreací.

Myslím, že na tolik tradičních slavností se do zákoutí paláců dostala málokterá z Evropanek – a to velmi blízko všem, kteří se zde objevují v hlavních rolích. Ráda se s vámi o některé z nezapomenutelných zážitků podělím.

První, velmi krátkou možnost podívat se do královského paláce jsem dostala v Saúdské Arábii, ale průběh byl od začátku atypický. O pár let později mě má přítelkyně Michele Moujais představila v Paříži paní Hale Al Fahim, první ženě petrolejového magnáta. Zajímavá žena, původem Libanonka. Právě ona mě pozvala do Spojených arabských emirátů a musela pro mě vyřídit vstupní vízum. Tehdy by pro samotnou ženu bez doprovodu byla taková cesta nemyslitelná, teď už je situace podstatně benevolentnější. Víím určitě, že velkým štěstím při mé první cestě bylo, že mě pozvala Libanonka provdaná do Abu Dhabi za „domorodce“. V jistých situacích se pro mne stala neocenitelnou. Některé „základnosti“, se kterými jsem se později v královských palácích skutečně setkala, mi předem objasnila (podobné situace mě skutečně čekaly). Ve vile rodiny Al Fahim jsme byli s Makramem i na obědě, protože nešlo o princeznu, která je skutečně „zavřená“ mezi zdmi ženského paláce. Manželé Al Fahim vystudovali Americkou univerzitu v Bejrútu, oba hodně zajímala situace v Libanonu. Po prvním setkání si paní Hala objednala dvoje střízlivější

šaty, které vystihovaly její vkus, ten jsem už mohla poznat skutečně zblízka. Nedávno jsme si prohlížely fotografie a ona konstatovala se smíchem: „Vidíš, Blanko, už jsi to vydržela skoro čtvrt století!“

Kde se v zemích Perského zálivu vzalo bohatství, jaké vyráží dech? V roce 1958 byla v lokalitě současných Emirátů objevena ropa; do té doby se zde žilo takřka kočovně, v rodových klanech, pod stany. Posledních padesát let, po objevení ropy a petroleje, bylo plné obrovských změn a rozmachu. Města rychle rostla, velký stavební boom stále pokračuje. Zdejší země se začaly velkým tempem vzdmáhat a v roce 1971 vzniklo federální uspořádání sedmi Spojených arabských emirátů. Do všech – od Abu Dhabi, přes Ajman, Dubai, Fujairah, Ras Al Khaimah, Sharjah až po Umm Al Quwain – jsem jezdila a jezdím pracovat. Za dvacet let se zde mnoho změnilo...

Pokud se někdo z Čechů vůbec do zdejších paláců dostal, těžko pronikl do intimní blízkosti vysoce postavených žen. Když spočítám, že každý druhý měsíc strávím už tradičně v hotelu Crowne Plaza (v Abu Dhabi) alespoň čtyři dny, strávila jsem tady za ta léta nejméně rok...

Během naší návštěvy v Abu Dhabi mě paní Hala vzala do limuzíny a odvezla mě představit dceři šejchy Fatimy, první ženy šejcha Zayeda. Měla jsem být představena dceři jménem Shamma. Musely jsme přejet přes vrátnici, kde hlídá ozbrojená stráž, a pokud nejste předem ohlášená ke vstupu do paláce, dovnitř se prostě nedostanete. Myslím, že už jsem na určité situace zvyklá, neexistuje příliš mnoho věcí, které mě překvapí. Ale tehdy? Už samotný příjezd do paláce vypadal bombasticky. Intarzovaná vstupní brána vzdáleně připomínala Klimtova secesní díla a svým vzhledem mě docela ohromila. Celý palác, koncipovaný ve tvaru mušle, byl obehnaný tři metry vysokou zdí. Hala na mě jistě viděla, že jsem nervózní. Samozřejmě jsem věděla, komu mám být představena, ale myslela jsem si, že půjde o nějaké přátelské přijetí...

Dámský královský palác je zcela odtržený od reality. Už vítání paní Haly, která byla v paláci častým hostem, bylo jiné – nikde nebyla hostitelka, která vítá hosty u dveří. V předpokojích je velmi podstatná role majordoma, většinou ji zastávají ženy z Evropy: Angličanky, Francouzky, poznala jsem i jednu Němku. Ty mohou velmi pomoci v další komunikaci s princeznou, když se jí nemůžete třeba dovolat... Znájí dopodrobna všechn „palácový“ pohyb, od ranního vstávání a pobytu v koupelně má všechno svůj řád a zaběhnutý chod. Tehdy mě překvapilo, že nás místo paní domu uvítala majordoma, kolem se pohybovalo ještě mnoho dalších

lidí, každý z nich měl svou funkci. Když čekají v paláci hosty, zapaluje se omamný *bachúr*, hned za dveřmi paláce stojí žena s nádobou, ve které jsou vzácné kousky tohoto dřeva. Přichozí si stoupnou blízko nádoby a vůně jejich šaty prostoupí.

Specifikum paláce je téměř nepopsatelné, pro přichozího naprosto úžasné. Odněkud začala znít hudba, a všechno, co jsem viděla a prožívala, ve mně vyvolalo jakousi euforii, jako bych si dala „jointa“. I když jsem drogy nikdy nezkusila, myslím, že půjde o podobný zážitek, s obtížně definovatelnouází s eroticko-orientálním nádechem. Nasávala jsem tu atmosféru všemi póry těla.

Majordoma, Angličanka, nás obě vedla z vestibulu dlouhými chodbami do další místnosti, vnímala jsem, že žebrovní originálního tvaru paláce nese střechu ze skla. Mušle na první pohled působila, že je z kovu, ale shora je prosklená jako obrovská zimní zahrada. Přichozí hned neví, na co se má zaměřit, na zurčící fontánky, aranžované kytky s desítkami květin, které si kupujeme po jednotlivých kusech, exotické strelicie nebo orchideje.

Trochu se mi rozklepala kolena, tohle jsem skutečně nečekala! Rozhlížela jsem se po přítomných ženách s němou otázkou – která z nich je princezna? Všechny byly v elegantních *abájích*, ženy – dvorní dámy, měly část tváře zakrytou burkou. S voálem přes vlasy, černýma očima – člověk se musí dostat do podobné společnosti opakovaně, aby se orientoval. Byla jsem zmatená, neměla jsem žádné vodítko, neznala jsem klíč, jak ženy rozlišit. Nabídlý nám s paní Halou hořkou kávu, medové zákusky a zvláštní aromatický čaj.

Najednou jsem si všimla, že se všechny přítomné dámy napřímily, napětí v místnosti vzrostlo a Hala ke mně prohodila: „Přijde šejcha Shamma!“ Procházela mezi dvorními dámmami, které ji vítaly a dávaly najevo své potěšení nad tím, že přišla. Najednou jsem stála tvář v tvář mladé ženě s burkou (byla jsem nový host, podruhé už ji na obličej neměla, už jsem byla „známá“). Hala mě princezně představila, samozřejmě nemohla zaručit, že se jí zalíbím. Všechno bylo zatím na vážkách, klidně se mohlo stát, že se princezně nebudu líbit a ona si ode mne nic neobjedná. Princezny jsou velmi svérázné, i když se k nim dostane třeba nová kadeřnice a nezalíbí se, princezna povstane a vůbec s ní neprohodí ani slovo. Audience tím definitivně končí.

Pamatuju si, že mě celé prostředí vyvedlo z míry. Už jen ten majestátní příchodl Moje „první šejcha“ Shamma působila odměřeně, ani později jsme se nespřátelily jako s jinými princeznami. Byla to svérázná mladá žena, krátce provdaná a čekala své první dítě. Měla nádhernou *abáju*, s lemy krásně vyšívanými stříbrem. Zaujala

mne také, když si sedla, viděla jsem krásné lemy širokých kalhot, *šeruálek*.^{*} Moje paměť si všechno rychle zapisovala: co mají na sobě dvorní dámy, jak a v čem je princezna oblečená, jak vysoké má boty a jak si sedá. Jsem, myslím, schopna tohle obsáhnout. Jsou to pro mne mimořádně důležitá data pro rozhodování, co by se jí asi mohlo líbit.

Princezna se mě nejprve vyptávala, odkud pocházím, za koho jsem se provdala, kdo mi šil šaty, které mám na sobě (měla jsem svoji tehdejší specialitu, šifon v kombinaci s kůží).

Hala najednou vycítila, že nastal vhodný čas, aby společnost opustila. Vstala, rozloučila se a odešla. Dostala jsem prostor předvést svou prezentaci, protože princezna najednou udělala jakýsi velitelský pokyn. Převedeno ze „znakové řeči“ paláců, dámám sdělila: „Odejďte, zůstanu s hostem sama!“ Tehdy jsem u sebe neměla prezentaci, jakou s sebou vozím dnes, ukazovala jsem tužkové skici, pár fragmentů výšivek, měla jsem samozřejmě i barevné vzorníky od obchodníků s látkami.

K mému překvapení si šejcha Shamma objednala hned troje šaty. Řekla mi, abych jí poměřila, a dodala, že je ve čtvrtém měsíci těhotenství. Měla podobnou postavu jako já, míry jsem vzala přes *abáju*. Těhotenské modely měly mít po straně vysoký rozparek a pod nimi si princezna přála nosit kalhoty – *šeruál*. Velmi suverénně se projevila ve výběru materiálů a kombinací... Ještě jsem netušila, že také ostatní princezny, se kterými se setkám, budou podobně kultivované a sebejisté. Mám ráda, když žena ví, co chce a co jí sluší, i když rychlý odhad i pomoc zákaznici při výběru je mou profesní povinností.

Princeznu zajímalo, za jakou dobu jsem schopná šaty ušít a přivést. Moje lhůta byla měsíc a princezna mi nabídla, že příště mi vstupní vízum pomůže zajistit. Když jsem dorazila na pokoj v hotelu, Makram se zeptal: „Co tady tak voní?“ Hledali jsme zdroj, až jsme se „dočichali“ k tašce od princezny. Abychom jí ušily „šeruálky“ podle tradic, dala mi jedny své kalhoty s sebou. *Bachúr* je tak silnou esencí, že princezniny kalhoty, když jsem je vybalila, provoněly i celou bejrútskou dílnu! Nikde by neměl být cítit osobní pach – na to je Střední východ velmi alergický. Jednou se mi stalo, že při zkoušce jedné klientky asistovala švadlena s výrazným pižmem. Zákaznice mě pak požádala, aby u dalších zkoušek už nebyla... V určený termín jsem skutečně ša-

* *Šeruál (šeruálky, francouzsky sarouel) – dlouhé, velmi široké kalhoty, které se směrem dolů zužují do vysokého lemu (asi 20 cm), často bohatě vyšitého.*

ty i „šeruálky“ přijela odevzdat. Tentokrát se vše odehrálo v režii princezny, od víza až po řidiče vozu na letišti. Všichni v hotelu zpozorněli, když uviděli limuzínu, recepční podotkl, že nebývá zvykem, aby pro hosta přijíždělo auto s číslicí do stovky.^{*}

Shamma mě tentokrát požádala, zda bych si šaty sama neoblékla. Měla rizikové, poněkud složité těhotenství a necítila se dobře. Přivolala své dvě nejbližší společnice a já jim šaty předvedla. Zřejmě se jí líbily, protože mi při příští schůzce nabídla, že by mě představila své sestře Liazi. To bývá zvykem až po důsledném zkoumání kvalit návrhářky. Šejcha Liazi chtěla objednat šaty na třídní svátky konce měsíce ramadánu, které se slaví v rodinném kruhu.

Liazi působila otevřeněji a vstřícněji než její sestra a těmito zakázkami vlastně začalo moje působení v královských palácích. Když jsem tehdy letěla do Abu Dhabi, seznámila jsem se v letadle s další dámou z Libanonu, paní Salwou. Když jsem jí ukázala svou prezentaci, nabídla mi, že by mě mohla seznámit s další dámou z Al Ainu odkud pochází celý rod šejcha Zayeda. Právě tady je počet královských paláců největší, i když se ženy z rodu provdají do Dubaie nebo Abu Dhabi. Salwa se mě ptala, zda bych se šejchou, kterou se mi chystala představit, byla ochotná podepsat exkluzivní smlouvu, že budu pracovat pouze pro ni a její rodinu. Nechtěla jsem dát odpověď ihned, poradila jsem se s Halou Al Fahim a se svým mužem. Exkluzivitu jsem nepodepsala, je to svazující a velmi „těsný“ prostor.

Později jsem byla představená druhé ženě šejcha Zayeda, Aiše a její dceři, princezně Latifě – velmi marnivé a rozmařilé. Měla se vdávat, objednala si ode mě svatební šaty. Na takovou situaci jsem nebyla připravená ani vybavená; připadala jsem si na okamžik zaskočená. Ale ona s jistotou vyjadřovala své přání a já je začala tužkou kreslit. Objednala si velmi bohatě vyšívané šaty a k tomu další dvoje!

Z téhle cesty jsem si odvážela první velkou zakázku – včetně objednávky paní Hally se jednalo o osm velmi náročných modelů. Musela jsem objednavce flexibilně přizpůsobit určité výrobní procesy, rychle se na takovou „výrobu“ zajet. Podařilo se mi zakázku včas splnit a se třemi kufry jsem odletěla šaty osobně předat.

Dva kufry jsme si v hale vyzvedli, všichni byli už odbavení... Ale kufr se svatebními šaty nikde, zato v hale zůstala tři jiná zavazadla. Úplně mě polil pot, ihned jsme o ztrátě informovali letištní policii. Bylo pondělí a svatba měla být ve čtvrtek!

* *Velmi nízké identifikační číslo auta znamená, že šejcha patří hned po svém otci a bratřech mezi privilegované.*

Ještě z letiště jsem musela zavolat do paláce a o celé situaci nevěstu informovat. Cítila jsem obrovskou odpovědnost, šlo o moji první velkou zakázku!

Poté, co princezna vyličila, co se stalo, svému otci, vládci, vše rázem dostalo velmi rychlý spád. Záležitostí se začala zabývat soukromá policie. Prověřila všechna zavazadla cestujících, kteří s námi přiletěli stejnou linkou, na jejich adresách. Omylem nám kufr nikdo neodnesl, do Abu Dhabi vůbec nedoletěl. Poté, co jsme předali přesný popis zavazadla, odvezla policie mě a Makrama do hotelu a dál už s letištním personálem jednala sama. Jak jsem se později dozvěděla, lidé vládce Zayeda se napojili na celosvětový počítačový vyhledávač, který měl vyhodnotit, do které destinace kufr doputoval. V hotelu jsem se snad poprvé modlila, prosila jsem, aby se kufr někde našel! Nemohla jsem jíst, pít ani spát. Celá záležitost by mohla mít nedozírný vliv na moje profesní působení v Perském zálivu. Se závěrečnou tečkou hned za úvodním „entrée“.

Až druhý den v noci nám policie volala, že se podobný kufr našel v Austrálii, v Sydney, a že si jej odtud vyžádali. Zase jsem musela čekat, běžný smrtelník by se k zavazadlu dostal možná za týden. Jediný pokyn z Abu Dhabi tohle všechno výrazně zrychlil.

Když policie pod naším dohledem kufr na letišti v Abu Dhabi konečně otevřela, zjistila, že v něm princezniny svatební šaty skutečně jsou. Ujistila jsem se, že model dorazil přes celý svět zpátky bez úhony... V paláci se už probírala všechna náhradní řešení – posunutí nebo zrušení termínu svatby, náhradní šaty nepřicházely společensky vůbec v úvahu, princezny jsou zvyklé na originály. Šaty se nakonec na svatební slavnosti velmi líbily a dodnes princezně Latifě a už také její dceři šiju.*

Druhá cesta do Perského zálivu, která bez nadsázky rozhodovala o mém profesním bytí či nebytí, dopadla nakonec dobře. Mohla jsem se ovšem ocitnout na černé listině a můj osud by byl zpečetěn. Všechny podobné možné negativní situace jsme museli s Makramem pečlivě „ošetřit“ a přijmout opatření, která by jim předcházela.

S manželem jsme jeli předávat ztracené svatební šaty do princeznina paláce v Al Ainu (asi dvě stě kilometrů pouští od Abu Dhabi), kde jsem také poznala dvě Latifiny sestry. Když jsem odešla k princezně, někdo ze služebnictva využil doby

Foto: Makram Matragi

SVATEBNÍ
MODEL

Svatební šaty
pro Sejchu z Abu Dhabi

* Princezna Latifa, dcera šejcha Zayeda, darovala můj model do sbírek Uměleckoprůmyslového muzea v Praze.

Foto: Makram Matragi

Svatební róba vyšívána zlatem
pro dceru emíra ze Spojených
arabských emirátů

Model na svatbu petrolejového
magnáta inspirovaný
faraónskou módou

Model pro nevěstu,
která si brala syna e

Foto: Makram Matragi

Model pro nevěstu
z rodu Darmaki

Foto: Makram Matragi

Kateřina Brořov
v m kreaci na vlastn sv

Foto: Jadran řetlik

Foto: Jadran Šetlik

Foto: Makram Matragi

Svatební model pro evropskou modelku

Tyto šaty cestovaly do Paříže na svatbu, již se spojovaly dva bohaté syrské rody

Foto: Makram Matragi

První svatební šaty pro rod Al Fahim

Jedna z mých prvních „svateb“, šaty pro dceru z obchodnické rodiny, která si brala šejcha ve Spojených emirátech

Zlaté šaty pošíité pravými zlatými mincemi

Foto: Makram Matrangi

mého pobytu v paláci a podal o mně informaci dál. Další šejcha se tak rychle dozví, že se v Emirátech objevilo něco atraktivního. Jemná, neviditelná síť špionáže (placená služba z jiného paláce), která má za sebou dlouhou cestu lidskými dějními, stále fungovala.

Při odjezdu ke mně před palácem přistoupila žena zahalená v *abáji*. Představila se a řekla, že by mě chtěla poznat další šejcha. Odpověděla jsem, že mě druhý den čeká dohodnutý termín v Abu Dhabi, ale pak bych mohla do dalšího paláce zajet. Se zahalenou neznámou jsem se už nikdy neviděla... Šlo o první seznámení s fungováním vnitřní palácové špionáže v praxi.

Třetí den pobytu pro nás skutečně přijela limuzína a já jsem poznala další šejchu, ne přímo dceru šejcha Zayeda, ale jednu z manželek jeho synů. Zajímavá „story“ o tom, jak se člověk dostane z jednoho paláce do jiného. Při jedné z cest do oblasti Perského zálivu mě čekalo další překvapení; na letišti během prohlídky zavazadel (se vstupním vízem doručeným princeznou získáte dopis, který nositeli zaručuje průchod celním odbavením, všemi prostorami, bez otvírání zavazadel) na nás už čekala celní policie. Požádala nás, abychom je následovali. V kanceláři rozhodli, že musíme zavazadla ponechat na letišti, namítala jsem, že prohlídkou po otevření zjistí, že nic nepašují, dialog s celníky trval určitě půl hodiny. Nakonec jsme se dohodli, že nám kufry brzy pošlou do hotelu a já stihnu i domluvený termín v královském paláci.

Samozřejmě že jsem o všem informovala šejchu; řekla mi, ať k ní ihned přijedu, že pro mě do hotelu posílá řidiče. K mému obrovskému údivu jsem v jejích pokojích viděla stát zavazadla z letiště. Pobídla mě, abych kufry otevřela. Najednou se mi rozbřesklo, proč se celý ten kolotoč vlastně odehrál! Za vším stála šejcha; přála si totiž vidět, co jsem ušila pro jiné zákaznice. Neovládla svou zvědavost a chtěla vědět, co bude mít na sobě „konkurence“. Postupně se mi skládal obraz královské rodiny, kde dcery mohly téměř všechno – vlastně stály v některých ohledech nad policií. Nemohla jsem se ani divit, ani vyptávat, jen jsem vybalovala a ona se vyptávala, pro koho je model ušitý, komu patří ten další. Pak jsme vybalily také její šaty a... „jelo se dál“.

Tuhle palácovou „epizodu“ jsem si zasula do paměti. Prakticky se ukázalo, jak předvídaté bylo mé rozhodnutí, neupsat se jednomu paláci. Znáám návrhářku z Řecka, která uzavřela exkluzivní smlouvu s jednou emírskou rodinou; šla pro všechny ženy rodiny... Ale pro celé království bylo její jméno tabu.

Jak se do paláců sama oblékám? Záleží na tom, za kým jdu. Pokud už zákaznici znám, stačí „civil“. Ale když mám být představena zákaznici, pro kterou jsem ještě

nepracovala, chvíliku přemyslím. Při pozvání na svatbu si obleču šaty z některé své autorské přehlídky. U nových zákaznic mě samozřejmě čekají běžné dotazy: na mou rodinu a mého manžela. Dřív si některé šejchy myslely, že Československo je totožné s Jugoslávií, mnohé se divily, že jsem mohla v komunistické zemi vůbec studovat. Často jsem jako dárky vozila z Čech reprezentační publikace o Praze a České republice.

Každá svatba v palácích je v něčem jedinečná. Podobné jsou v tom, že svatební ceremoniál se vždy stává obrovskou společenskou akcí a šancí zároveň... Živoucí, po staletí předávané tradiční slavnosti se pořádají pouze pro uzavřené publikum. Je pro mne velkou ctí, že jako autorka nevěstiniých šatů bývám mezi pozvanými. Některé svatby v palácích jsou pro naše vnímání natolik extravagantní, že se dají těžko slovy popsat. Mají být skutečně vzpomínkou na celý život.

Princezna se nedává fotografovat, nic se o ní nepublikuje, často ji bez šátku na hlavě před svatbou nevidí ani její budoucí muž. Je držena ve svém paláci, ve střezném skleníkovém luxusním prostředí.

Některé nevěsty z královského rodu si svatební šaty objednávají troje: První pro příležitost, kdy se nevěsta poprvé ukáže publiku, její tvář nikdo nespapřil a nezná ji. Jedná se zároveň o uvedení do společnosti. Druhou, komorní slavnost jen pro úzký rodinný kruh pořádá matka ženicha. Tehdy mladá žena poprvé opouští svůj palác a přichází do rodiny ženicha. A pak ještě existuje tradiční třetí svatba, *hene*. Tu pořádá matka nevěsty pro zvané členky královských rodin. Odsud vlastně pochází nynější móda ozdobného malování (*tattoo*) přírodním barvivem heny. Nevěsta je ozdobena již den před slavností, kresba se půstupně asi týden sama smývá.

Na všechny tyto svatby jsem připravovala zakázky podle specifických přání svých klientek. Bývám vlastně u nevěsty od pomalování henou, až po práci prvotřídních kadeřníků a profesionálních vizážistů (ani tady není o velká jména z branže nouze). Mnohdy odjíždím na ceremoniál až s nevěstou, každá z mladých žen prožívá svůj velký den jinak, podle svého temperamentu. Některá nervózně, jiná listuje památkem s amulety, kde jí přítelkyně přeje štěstí do dalšího života.

Zákulisí je pro mne nejen zábavné, ale v mnohém také poučné. Jde o nedílnou součást koloběhu zdejšího „byznysu“ kolem svateb, prostředí skutečně originální i přínosné zároveň. Bývá běžné, že se doprovodného programu zúčastňují největší hvězdy showbyznysu doprovázené orchestrem, třeba populární Wael Kfourri nebo vítězové Superstar, po kterých zde mladé ženy prostě šílí... Jsou strašně zajímaví i pro ženy v mé dílně, musím jim o nich po svém návratu vše vyprávět. Každá

svatba je charakteristická něčím jiným, na jedné jsem obdivovala senzační španělskou skupinu, orientovanou na *flamenco*.

Když mám navrhovat svatební šaty, vždycky se klientky ptám, jestli má představu nebo sen, v čem by se chtěla vdávat. Některé svatební šaty se docela vymykají z linie bílých i barevnějších modelů. Jedna nevěsta si přála šaty inspirované zručí vodou, vodopády... K modelu jsme vybíraly z její šperkovnice správný náhrdelník. V kožených pouzdech s rytými logy prvotřídních světových zlatnictví jich tam leželo asi třicet!

Unikátní byly také šaty pro dvě sestry z rodu Al Darmaki, jedny tyrkysové (pro štěstí) a druhé zdobené růžemi. Šaty s rudými růžemi vypadaly velmi romanticky. Rodinný klan Al Darmaki představuje pro moji práci dynamo, protože jde do nových, nevyzkoušených věcí, a tudíž musím udělat něco nevidaného také já. A do novinek a inovací mě nikdo nemusí nutit.

Některé myšlenky, které mám do šatů vtělit, bývají zvláštní. Nedávno jsem připravovala do Al Ainu svatbu mladé dívky, také z rodu Al Darmaki, která vystudovala biochemii. Pamatuji si, že když se mi poprvé ozvala, byli jsme s Makramem právě ve Stockholmu, ve světě na hony vzdáleném životnímu stylu Středního východu. Budoucí nevěsta mi řekla, že miluje Čajkovského a že by chtěla v šatech umocnit hudbu k Labutímu jezeru. V celém uspořádání prostranství ceremoniálu svatby se měl vodní svět s lekniny a fontánami odrazit. Šaty měly připomínat postavu Odetty, bílé labutě. Přála si, abych připravila nějaké ideje, variace na tohle téma. Tím dialog mezi Stockholmem a Al Ainem skončil. Když jsme se viděly, měla jsem už pro ni připravený návrh s použitím fragmentu z labutího peří vyrobeného v Praze. Vymyslela jsem nakonec netradiční mix pštrosích a labutích per, spojených bohatou štrasovou výšivkou. Na schůzku jsem připravila obrovský papírový „mustr“ celého modelu, který jsem pro představu navlékla na krejčovskou pannu.

Do jednoho státu Spojených emirátů, ke královskému rodu Al Mualla, mířila zakázka na svatbu dvou sester, Lubny a Anood, zajímavá od samého začátku. Na jedné obrovské svatbě v Abu Dhabi jsem si povídala s Engy, italskou reprezentantkou firmy Frette, řečnou dámou s mnoha vědomostmi z oboru. Jde o příjemnou společnici, která se ve všem vyzná. Do portfolia firmy Frette patří luxusní povlečení, ručníky, župany, vše, co se týká ložnicového a koupelnového vybavení. Opulentní nevěstina výbava s vyšívanými rodovými královskými emblémy je samozřejmostí. Během slavnosti zavolala mé společnici princezna z Umm Al Quwainu. Engy se po-

chvalně vyjádřila o mém modelu, který viděla na nevěstě. Šejcha ji požádala o kontakt, Engy se mě zeptala, zda je možné, aby pro mě vysoce postavená rodina příští den poslala automobil.

I když jsme měli druhý den odlétat, bylo mi jasné, že posun letu bude stát za to. Nevěděla jsem, v kolik si pro mě královský rod automobil pošle. Engy se jen posmála a prohodila: „Nestarej se!“ Dnes už bych se nezeptala. Už hodně vím o nepsaných pravidlech, která společenskou etiketu v této lokalitě provázejí. Jde jen o zkušenost v jistých normách...

Druhý den kolem desáté jsem jela limuzínou asi tři sta kilometrů z Abu Dhabi do Umm Al Quwainu, cesta trvá z hotelu tři a půl hodiny. Vždy s sebou беру svá „zavazadla“, tašku s návrhy a další s výšivkami. Na místě jsem se v paláci seznámila s princeznami, obě byly nastávající nevěsty. Zadaly mi unikátní zakázku: sestry si přály, abych jim na jednu ze tří svateb navrhla a ušila šaty, na nichž se měly využít zlaté rodové šperky, které měly k dispozici z věna svých předků. Mimo jiné náhrdelník s rodinnými emblémy a opasky z článkových řetězů. Dotýkala jsem se nádhery, která sahala snad až k dávné Mezopotámii...

Každá ze sester měla o své svatební kreaci jinou představu. Samozřejmě že oslovily ještě další návrháře, jednalo se o konkurs. Kromě svého londýnského sídla se pohybovaly po celém světě soukromým letadlem, navštívily také několikrát Libanon a tamní salony. Lubna i Anood se měly vdávat ve stejný den, navrhla jsem (k svatbě *hene*) jedné z nich šaty tyrkysové, druhé béžové, které svým typem vycházely z tradiční *abáje*. Když si svatební šaty podle návrhu vybraly a zálohovaly, dodaly, že si na ně přejí výšivku, která využije kopií staré mince z jejich rodových šperků. Měli jsme spočítat, kolik jich bude zapotřebí. Skutečně mi asi za dva týdny poslaly přes kilogram zlatých penízků s dírkou, rodovým znakem a úryvkem koránu; těmi jsme svatební roucha měli pošíť.

Rodové šperky pokrývaly hlavy obou nevěst, „čepičky“ ze zlatých mincí tvořily jakýsi „závoj“, který příkrýval v řetízkových ověškách vlasy a sahal až k ramenům; na slavnostním rouchu dominoval obrovský náhrdelník s rodinnými emblémy a pás obepínal opasek ze zlatého řetězu. Tentokrát jsem šaty do paláce posílala prostřednictvím velvyslanectví Spojených emirátů v Libanonu, takže jsem efektní roucha, plná úcty k rodu a tradicím, na nevěstách neviděla...

Svatební šaty hrají v zemích Perského zálivu velmi podstatnou roli, a přitom jejich „život“, osvětlená premiéra, má velmi jepičí délku, trvá jen krátké hodiny. Pak si je nevěsta uloží do vitríny, do truhly nebo zůstanou naaranžované na krejčovské

panně. Způsob ukládání je různý, ale vždycky má stejný podtext: jde o rodinnou relikvii, která je pro ně velmi cenná.

A jak vypadá ceremoniál se svatební hostinou? Prostor je nádherně osvětlený a všude je spousta květin. Nádherná květinová aranžmá někde decentně vytvářejí jakési kóje – tak aby si hosté podle kast ponechali svůj privátní prostor i na takto obrovských akcích pro několik tisíc pozvaných lidí. Svatební party jsou oddělené, jedna slavnost je pro muže (koná se v pánské části paláce nebo hotelu), druhá pro ženy, do té ovšem ženich přece jen vchází, aby pozdravil nevěstu.

Pokud na ženskou slavnost přichází muž, novomanžel spolu se svým otcem, šejchy a princezny, které si nepřejí, aby je někdo poznal, si přes obličej přehodí černý voál. Záleží na jejich volbě, zda se zahalí, nebo zůstanou v nádherných šatech. Pohled na sebevědomé, byť někdy plnoštíhlé ženy v šatech od Diora, se šperky od Bvlgariho či Cartiera stojí pokaždé za to. Tančí, baví se, umí si svatební společnost od začátku do konce užít. A třeba tam najdou i nevěstu pro svého syna...

Všechno, co se na takové megaakci objevuje, si musíte představit v „násobcích“. Jedna z mých klientek přijela na zkoušku šatů v období Vánoc, chtěla v Bejrútu objednat také oříšky na svatbu. Myslela jsem, že jich objedná pět kilo, ale objednávka zněla na půl tuny! Právě jsme na dílně šily jutové pytlíčky, vyložené zlatou podšivkou a stažené červenou sametkou. Vkládáme do nich sušené ovoce, meruňky a samozřejmě směs ořechů, v recepci salonu je pak nabízíme jako pozornost... Zákazníci se zvyk zalíbil a o jeden pytlíček mě požádala. Když jsem přijela na svatbu, k svému údivu jsem tam uviděla tisíce „našich“ jutových pytlíčků s oříšky a sladkostmi. Každá rodina chce na své svatbě něco zvláštního, hledá nápad, který si upraví pro vlastní slavnostní akci.

Společností procházejí Filipínky s obrovskými koši s čokoládou, jiné servírky zase nabízejí velmi bohaté, nejen kulinářské, ale také vizuálně nádherné dobroty, slané i sladké. Někde se prezentuje úžasné sushi. Alkohol se v islámských zemích nepodává, nahrazují ho báječné ovocné koktejly. A kuchyně? Středomoří – španělská, libanonská, řecká, italská, ale také japonská, čínská a indická – všechny, které jsou v Perském zálivu velmi oblíbené.

Společnosti se samozřejmě nabízí obrovské konvice s voňavou kávou, od ledových, přes různé druhy espressa, po capuccino a irskou kávu. A servíruje se do porcelánu, který také svědčí o bohatství. Na jedné svatbě jsem se setkala se stovkami značkových hrníčků od Versaceho. Prvotřídní značka a množství drahých

produktů jsou skutečně výmluvné symboly. Svatební veselí trvá celý večer, hosté se sjíždějí od osmi do desíti, na pódiu začíná program a hosté podle libosti odcházejí na večeři. Někdy se mi od senzačního, poutavého programu ani nechce odcházet a času je dost, vždyť svatba končí až ráno. Ještě ve čtyři ráno se jako snídaně servíruje *knéfi* (roztavený sýrový zákusek, politý růžovou vodou, který se podává v arabském chlebu). V časovém harmonogramu se nic nenechává náhodě, jde skutečně o večer s programem, takže vrcholný okamžik nadchází v deset hodin příchodem nevěsty.

Atmosféra svatby je vždy zahalená do podmanivé, až erotické vůně. Sloužící nabízejí společnosti vonné esence z velkých skleněných flakonů, které se roznášejí na velkých tácech. V nich jsou dlouhé, na konci zdobené skleněné tyčky; ženy si je ve vůni namáčejí a potírají si jimi černé *abáje*. Na jedné svatbě mi představená rodu řekla, že vonné esence míchaly přímo v paláci...

Svatba mladé ženy z rodu Al Darmaki, Lamie, která nebyla princeznou (sňatkem povýšila, protože si brala syna z emírského rodu), se konala na prostranství srovnatelném se strahovským stadionem. Sem se přivezou stovky i tisíce nejen krásných židli, ale také divanů a křesel. Na celém prostranství jsou položeny koberce, uprostřed stálo prosklené osvětlené přehlídkové molo – po něm se nevěsta projde, aby si její ztepilost a krásu jejího oblečení mohli všichni přítomní patřičně vychutnat...

Na místě konání megaakce dala rodina pro tuto příležitost postavit palác s objekty ve tvaru obřích muší – z nich padaly kaskády vody. Nevěsta z téhle neuvěřitelně pompézní, až divadelní scénografie vycházela do světla... Kromě stovek dam byli tentokrát na slavnosti v zákulisí i mladí mužové v černých trikách s vlasy staženými do culíku. Pořádají po celém světě koncertní šňůry pro pěvecké celebrity (Jacksona nebo Jaggera) a tady ozvučovali a laserově osvětlovali rozlehlé svatební prostranství.

S Lamií jsem zůstala až do konce aranžování šatů a spolu s nevěstou jsem přijížděla na slavnost. Její šaty byly skutečnou bombou, při svatbě této velikosti nezůstávám jen u svatebních šatů nevěsty, jde o deset, někdy i dvacet dalších rób pro rodinu.

Tím ovšem přicházím o vítání s hosty, o slavnostní večeři, o část programu se zpěváky. Nevěsta totiž vstupuje do společnosti až po večeři, až se tisíce hostů nají. Nevěsta byla na místě a všichni čekali na okamžik, kdy vejde ženich se svým otcem a nevěstiným bratrem, aby si novomanželku odvedl. Hosté to poznají podle hudby, etnické nástroje začnou hrát hudební fanfáry *zafi* a emírové vcházejí mezi pět

tisíc žen. Jejich příchod působí velmi majestátně, jsou oděni v bílých kaftanech, svrchní roucho bývá z černé fáčoviny s lemy vyšíványmi pravým zlatem.*

Ženich drží na ruce cvičeného vzácného sokola se stříbrnou ozdobou na hlavě. Sokolnictví tady má staletou tradici... Atmosféra je těžko popsitelná, celé společenství se na hudební atak fanfár *zafi* dostává do transu – ženich si přichází pro svou vyvolenou. Krásný pár se konečně před očima přítomných dostává k sobě. Ženy na novomanžele házejí zlaté mince s rodovým znakem a jménem nevěsty – tyhle penízky nahrazují rýži pro štěstí mladého páru. Ze svatby jsem si jich pár odvezla na památku...

Mladému páru se gratuluje zvoláním *mabruk*, tedy v překladu mnoho štěstí do společného života, aby se navzájem užíli v míru, pokoji a klidu. Mladá žena se svým mužem pak opouští společnost, protože je čeká svatební cesta – i na tohle samozřejmě do puntíku připravený scénář myslí. Už převlečení do civilu jedou novomanželé na letiště a soukromé letadlo je odváží na líbánky.

Už jsem si zvykla na záležitost, která mě na první svatbě překvapila: po příchodu nevěsty mě matka nevěsty hrdě představuje vysoko postaveným ženám z královských paláců, desítkám princezen z různých států. Prochází se mnou společností, představuje mě; je to nejen velmi příjemné, ale navíc navazují další síť kontaktů. Dámy mi navrhnou, že pro mne během pobytu v Perském zálivu pošlou limuzínu, přejí si vidět moji prezentaci. Když někdo udělá báječné šaty na svatbu, je to nejlepší reklama. Vlastně jiná forma „potlesku“ za dobře odvedenou práci.

* Specializují se na ně indické a pákistánské dílny, jedná se často o detailně zpracovanou výšivku.